

Fonaments de l'educació sociocomunitària

Codi: 101663

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Lucas Manuel Martínez Chito

Correu electrònic: lucasmanuel.martinez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

1. Conèixer la història, la conceptualització bàsica de l'educació sociocomunitària i les seves relacions amb altres dimensions socioeducatives
2. Conèixer els fonaments teòrics de l'educació sociocomunitària
3. Conèixer les diferents tradicions acadèmiques i professionals de l'educació sociocomunitària.
4. Aprendre a dissenyar un projecte d'educació sociocomunitària
5. Conèixer i saber aplicar els mètodes, tècniques i activitats d'educació sociocomunitària.
6. Conèixer experiències i projectes d'educació sociocomunitària

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.

- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar informació i coneixement de les diferents fonts i contextos (informes, articles, etc.) propis de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar diferents tipus de comunitats i les principals característiques que les defineixen i configuren.
3. Analitzar experiències i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari des de la perspectiva de diferents paradigmes teòrics.
4. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
5. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
6. Comprendre els marcs teòrics que possibiliten el desenvolupament d'accions responsables i sostenibles per valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.
7. Conèixer la conceptualització bàsica i les principals metodologies i tècniques de l'animació sociocultural i el desenvolupament comunitari.
8. Conèixer la dimensió pedagògica de la interacció amb els iguals i els adults i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual mostrant una actitud ètica front als processos de mediació en diferents contextos i circumstàncies.
9. Conèixer la investigació existent sobre animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
10. Conèixer la legislació bàsica que emmarca l'educació sociocomunitària.
11. Desenvolupar funcions professionals adaptades a les diferents situacions sociocomunitàries de manera que estimulin l'empoderament de les persones participants.
12. Dissenyar activitats, programes i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
13. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
14. Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania i la pràctica del pensament social crític fomentant la col·laboració amb les famílies, organismes i institucions amb incidència en la formació ciutadana.
15. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
16. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
17. Mantenir una actitud de respecte, pràctiques i comportaments que atenguin a l'equitat i inclusió.
18. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
19. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
20. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
21. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
22. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
23. Treballar en equips multidisciplinars desenvolupant processos d'educació sociocomunitària.
24. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
25. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

1. Conceptualització bàsica en educació sociocomunitària
2. Bases sociopedagògiques de l'acció en la comunitat
 - 2.1. Educació comunitària, societat civil i xarxes socioculturals
 - 2.2. La comunitat
 - 2.3. La participació

- 2.4. Acció comunitària i treball socioeducatiu en xarxa
- 2.5. Metodologia comunitària
- 2.6. Capital social
- 3. La tradició francòfona: l'animació sociocultural
 - 3.1. Corrents teòrico-pràctiques en l'animació sociocultural
 - 3.2. La metodologia de l'animació sociocultural
- 4. La tradició anglosaxona: el desenvolupament comunitari
 - 4.1. Comunitat, desenvolupament i canvi social
 - 4.2. Organització de la comunitat i desenvolupament comunitari
- 5. Tècniques de dinamització comunitària
- 6. Disseny i avaluació participativa de projectes d'educació sociocomunitària
- 7. Experiències i projectes d'educació sociocomunitària
- 8. Rol de l'educador social a l'àmbit comunitari

Metodologia

Relació d'Activitats:

- A) Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula (Grupal)
- B) Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària (Grupal)
- C) Examen final (individual)
- D) Treball de reflexió d'una experiència comunitària (individual)

Hi ha 30 hores de classes virtuals i 15 h. de treball en grup.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25
Tipus: Supervisades			
Disseny i elaboració d' un projecte d' educació sociocomunitària	30	1,2	3, 5, 10, 16, 18, 19, 23, 25
Tipus: Autònomes			
Estudi i recerca d'informació	75	3	3, 4, 6, 8, 9, 10, 16, 18

Avaluació

Són requisits obligatoris:

1.-Realitzar totes les activitats d'avaluació requerides. Es considerarà no avaluable sinó es fan totes.

2.- L'assistència, com a mínim, al 80% dels seminaris.

L'examen final serà el 27 de gener. L'examen de recuperació serà el 3 de febrer. Consistirà en una prova amb 15 preguntes sobre el total de continguts de l'assignatura.

Activitats d'Avaluació

PARTE GRUPAL	Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula
	Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària
PARTE INDIVIDUAL	Participació a l'aula i implicació a les dinàmiques
	Reflexió de una experiència comunitària
	Examen final

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària	25%	0	0	1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 22, 23, 24
Examen final	45%	0	0	3, 6, 9, 10, 11, 12, 14
Participació a l'aula i implicació en les dinàmiques	5 %	0	0	3, 6, 7, 15, 17
Reflexió personal d'una experiència comunitària	10%	0	0	2, 3, 5, 9, 13, 18, 19, 20, 21, 25
Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula	15%	0	0	2, 4, 7, 9, 12, 22

Bibliografia

Manuais i obres teòriques generals :

1. AAVV. (2001). Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Editorial Popular.

2. ANDER-EGG (1989) La animación y los animadores. Ed. Narcea. Madrid.
3. AYUSO, I. (2004) Animación sociocultural. Intervención multidisciplinar. Jaen: Formación Alcalá.
4. BARBERO, J.M.; CORTES, F. (2005) Trabajo comunitario, organización y desarrollo social. Madrid: Alianza.
5. CALVO, A. (2002), La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación. Madrid: Alianza
6. CIVIS, M. ; RIERA, J. (2007) La nueva pedagogía comunitaria. Un marco para la acción sociopedagógica e interprofesional. Valencia : Nau Llibres.
7. CHARRY, C. ; CONTRERAS.IBAÑEZ, C. (2015) Capital social: enfoques alternativos. Barcelona, Anthropos
8. CHECKOWAY, B.N.; GUTIÉRREZ, L. M. (Eds.). (2009) Teoría y práctica de la participación juvenil y el cambio comunitario. Barcelona: Graò.
9. DELANTY, G. (2006) Community. Barcelona : Graò.
10. DIAZ-GIBSON, J. (2017) Projectes d'innovació educativa comunitària: ingredients d'èxit i reptes .Barcelona: Fundació Jaume Bofill
11. FIGUERAS, P. (2011) Los Técnicos Superiores en Animación Sociocultural y su inserción en el mercado de trabajo. Madrid: Editorial CCS.
12. FROUFE, S.; SANCHEZ, M.A. (1994) Construir la animación. Salamanca : Amaru.
13. GARCÍA ROCA, J. (2004) Políticas y programas de participación social. Madrid. Síntesis.
14. GILLET, J. C. (2006) La animación en la Comunidad. Un modelo de animación socioeducativa. Barcelona : Graò.
15. GOMÀ, R. (2008). La acción comunitaria: transformación social y construcción de ciudadanía. En *Res. Revista de Educación Social*. Monográfico de Educación Social y trabajo con la comunidad, núm. 7. [en línea]. [enllaç](#). [14 de marzo de 2014]
16. HERAS, P. (Coord.) y otros (2008). La acción política des de la comunidad. Barcelona: Graò.
17. HOMBRADOS, M.I. ; GARCÍA, M.A. ; LÓPEZ, T. (Coord.) (2006) Intervención social y comunitaria. Málaga : Ediciones Aljibe
18. HOMBRADOSs, M. I. (2011). "Sentido de comunidad". En Fernández, I.; Morales, J. F. y Molero, F. (coords.). *Psicología de la intervención comunitaria*, págs. 97-128. Bilbao. Editorial Desclée de Brouwer
19. LILLO, N. ; ROSELLO, E. (2001) Manual para el trabajo social comunitario. Madrid : Narcea.
20. LLENA, A.; PARCERISA, A.; ÚCAR, X. (2009) 10 Ideas clave. La acción comunitaria. Barcelona: Graò.
21. LOZANO, J. O. (2007) Jóvenes educadores. Tribus educadoras entre los lugares y las redes. Barcelona: Graò.
22. MARCHIONI, M. (Coord.) (2001) Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Popular.
23. MARTINEZ, L. & ÚCAR, X. (2022) The generation of community social capital in the Poble Sec community plan (Barcelona), *Community Development*, DOI: [10.1080/15575330.2021.1987487](https://doi.org/10.1080/15575330.2021.1987487)
24. MORATA, T. (Coord.) (2016) Pedagogía social comunitaria y exclusión social. Madrid, Popular
25. NAVARRO, S. (2004) Redes sociales y construcción comunitaria. Madrid. CCS
26. NUÑEZ, H. (2015) Evaluación participativa en la acción comunitaria. Madrid. Popular
27. PEÑA-LÓPEZ, I.; BALAGUÉ PUXAN, F. (coords.) Acción comunitaria en red. Barcelona: Graò.
28. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) El animador. Buenas prácticas de acción sociocultural. Madrid: Narcea
29. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) Qué es la animación sociocultural. Epistemología y valores. Madrid : Narcea
 1. PÉREZ SERRANO, M. (coord). (2011). *Intervención sociocomunitaria*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, UNED.
30. POSE, H.M. (2006) La cultura en las ciudades. Un quehacer cívico-social. Barcelona: Graò
31. SÁNCHEZ, A. (2007): Manual de psicología comunitaria. Un enfoque integrado. Madrid: Pirámide.
32. SANTIBÁÑEZ GRUBER, R.; MARTÍNEZ-PAMPLIEGA, A. (Coords.) (2013) La intervención comunitària con adolescentes y familias en riesgo. Barcelona. Graó.
33. SARRATE, M.L. (Coord.) (2002), Programas de animación sociocultural. Madrid: UNED
34. SOLER, P. (Coord.) (2011) La animación sociocultural. Una estrategia para el desarrollo y el empoderamiento de comunidades. Barcelona: UOC.
35. TRILLA, J. (Coordinador) (1997). Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos. Barcelona: Ariel.

36. ÚCAR, X. (Coord.) (2009) Enfoques y experiencias internacionales de acción comunitaria. Barcelona : Grao.
37. ÚCAR, X. (Edit.) (2005) Participación, animación e intervención socioeducativa. Actas del 1er. Congreso Internacional e Interdisciplinar. Ponencias y comunicaciones. Barcelona.
38. ÚCAR, X.; LLENA, A. (Coords.) (2006) Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria. Barcelona: Graò.
39. Úcar, X. (2016). Relaciones socioeducativas . La acción de los profesionales. Barcelona, UOC
40. VENTOSA, V.J. (Coord.) (2008) Los agentes de la animación sociocultural. El papel de las instituciones, de la comunidad y de los profesionales. Madrid: Editorial CCS.
41. ZAMBRANO, A.; BERROETA, H. (Comps.) Teoría y práctica de la acción comunitaria. Aportes desde la psicología comunitaria. Santiago de Chile: Ril Editores.

Materials de disseny i metodologia de la intervenció

1. CARIDE, J.A. ; VIEITES, M.F. (Coord.) (2006) De la educación social a la animación teatral. Gijón : Trea S.L.
2. CASACUBERTA, D. ; RUBIO, N. ; SERRA, L. (Coord.) (2011) Acción cultural y desarrollo comunitario. Barcelona : Grào.
3. CASTRO, M.M. y otros (2007) La escuela en la comunidad.La comunidad en la escuela. Barcelona : Grào.
4. CEMBRANOS, F. y otros (1988) La animación sociocultural: una propuesta metodológica . Madrid: Popular.
5. DELTORO, E. (1991) Como hacer proyectos de animación. Zaragoza : Trajecte associats.
6. FRANCIA, A. y otros (1993) Análisis de la realidad. Ed. CCS. Madrid.
7. JARA, O.(1998) Para sistematizar experiencias. Una propuesta teórica y práctica. Costa Rica: Alforja
8. MARTÍ, J. ; PASCUAL, J. ; REBOLLO, O. (Coord.) (2005) Participación y desarrollo comunitario en medio urbano. Experiencias y reflexiones. Madrid : Ipala Editorial/Cimas.
9. NUÑEZ, H. (2016) Evaluación participativa en la acción comunitaria. Madrid : Editorial Popular
10. PEREZ SERRANO, G. (1993) Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos. Madrid: Narcea.
11. PEREZ-CAMPANERO, M.P. (1991) Como detectar las necesidades de intervención socioeducativa. Madrid: Narcea.
12. RECIO, C. y otros (2009) Los bancos de tiempo. Barcelona: Grao.
13. VENTOSA, J.V. (2001) Desarrollo y evaluación de proyectos socioculturales. Madrid: CCS
14. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) La investigación social participativa. Barcelona : El viejo Topo.

Llibres de tècniques d'intervenció

1. AGUILAR, M^a.J. (1991) Cómo animar un grupo. Barcelona : El Ateneo.
2. AREA, M. ; PARCERISA, A. ; RODRIGUEZ, J. (Coord.) (2010) Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios.Barcelona : Grào.
3. BASCONES, L.M. (1992) Juegos para la animación de ambientes. Madrid: CCS.
4. COSTA, M.;LOPEZ, E. (1991) Manual del educador social 1 y 2. Madrid: Ministerio de asuntos sociales.
5. CHAVES, A.; MESALLES, LL. (2001) El animador. Cómo organizar las actividades de los clientes en un hotel divertido. Barcelona: Laertes
6. FROUFE, S. (1998) Técnicas de grupo en animación comunitaria. Salamanca: Amaru.
7. GUTIERREZ, L. (1997) Métodos para la animación sociocultural. Madrid: CCS.
8. PEREZ SERRANO, G. (2000) Modelos de investigación cualitativa en Educación social y animación sociocultural. Aplicaciones prácticas. Madrid: Narcea
9. SANCHEZ, M. (1986) Metodología y práctica de la participación. Madrid: Popular.
10. UCAR, X. (1992) El teatro en la animación sociocultural. Zaragoza: Diagrama.
11. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) Prácticas locales de creatividad social. Barcelona : El viejo Topo.
12. VILLASANTE, T.R. y otros (2000). La investigación social participativa. Construyendo ciudadanía 1. Madrid: El Viejo Topo
13. ZAMORA, A. (1993) Recursos lúdico-festivos. Madrid: CCS.

Revistes i enllaços web

1. Educación Social. Revista de Intervención socioeducativa. Institut de formació Pere Tarrés.
2. Pedagogia social. Revista Interuniversitaria. Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)
3. Quaderns d'animació i educació social. <http://www.quadernsanimacio.com>
4. Quaderns d'educació social. Col·legi d'educadores i educadors socials de Catalunya
5. Community Development Journal
6. European Journal of Social work
7. Social work education
8. Social Education
9. International Journal of Social Education
10. El Pas. <http://www.diba.es/elpas/index.asp>
11. Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/>
12. Eduso. Net el portal de l'educació social. <http://www.eduso.net/>
13. Dixit Centre de Documentació de Serveis Socials. <http://dixit.gencat.cat/portal/index.html>
14. Coordinadora per a l'Animació Sociocultural de Catalunya <http://www.cascacat.org/>
15. International Journal of Social Pedagogy
16. Xarxanet: entitats i voluntaris per un món millor <http://xarxanet.org/>
17. <https://trabajosocialaquiyaahoraonline.wordpress.com/>
18. <https://www.trama.confavc.cat/acci%C3%B3-comunit%C3%A0ria>

Programari

Cap